

комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності з метою формування ринку цих об'єктів, розробити та затвердити методику визначення розміру шкоди, завданої порушенням прав на об'єкти права інтелектуальної власності, сприяти підтримці патентування та просування українських винаходів за кордоном.

Реалізація цих рекомендацій сприятиме подальшому розвитку та якісному вдосконаленню системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, прискоренню економічного розвитку і підвищенню міжнародного іміджу нашої держави. Разом з тим, це забезпечить пріоритетний розвиток інституту свободи інтелектуальної діяльності як найважливішому чиннику розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96 – ВР.
2. Сляднева Г.О. Право інтелектуальної власності / Г. Сляднева. – О.: Фенікс, 2009. – С. 12-14.
3. Шафета Н. Захист прав інтелектуальної власності в Україні / Н. Шафета, А. Медведєв, О. Зубчик // Справочник економіста. – 2006. – № 11. – С. 56-61.

УДК 347.626

Сафронова Г.В., викладач
Криворізький факультет ДДУВС

КОРПОРАТИВНІ ПРАВА ПОДРУЖЖЯ: ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ, ОПОДАТКУВАННЯ І ЗАХИСТУ

В умовах ринкової економіки сфера корпоративних відносин набуває все більшого поширення. В той же час у процесі законодавчого регулювання корпоративних відносин не був врахований сімейний стан учасників цих відносин. Відсутність чіткої законодавчої регламентації даного питання породжує суперечності в правозастосовній практиці, зокрема, при поділі у судовому порядку спільного майна подружжя. В юридичній літературі також не вироблено чіткої позиції щодо володіння корпоративними правами особами з подружнім статусом, тому дослідження в цій сфері є необхідним, оскільки саме шляхом наукового аналізу практичних проблем можна розробити пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства.

За загальним правилом, визначеним в ст. 61 Сімейного кодексу України, все майно, набуте подружжям під час шлюбу, є його спільною сумісною власністю. І якщо подружжя приймає рішення про набуття певного майна за рахунок спільних коштів, то вважається, що сторони спільно вирішують усі необхідні питання. Стаття 65 СК України передбачає згоду другого з подружжя на розпорядження майном (грошима), що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя.

Проте існують випадки, коли об'єкти права спільної сумісної власності шляхом певних дій дружини або чоловіка переходять в інші, правовий режим яких не завжди можна визначити однозначно. Одним з таких об'єктів є корпоративні права, яких набуває один з подружжя після вступу до господарського товариства. При регламентації цього питання були враховані тільки положення корпоративного законодавства, і не був взятий до уваги сімейний статус учасників товариств та особливості правового режиму майна подружжя.

Ні ст. 61, ні ст. 57 СК України, які визначають об'єкти права спільної сумісної власності подружжя та особистої приватної власності дружини чи чоловіка, не містять вказівки щодо корпоративних прав та, відповідно, акцій, часток в статутному капіталі господарського товариства. В сучасних умовах стрімкого розвитку економічної системи такі об'єкти права власності є дуже розповсюдженими. Можна стверджувати, що більшість їх власників має подружній статус, тому важливим є визначення питань: чи наділяється другий з подружжя корпоративними правами, якщо один з подружжя є учасником господарського товариства? Чи можуть корпоративні права перебувати у спільній сумісній власності подружжя?

Відповідаючи на поставлені питання, розглянемо і визначимо сутність виникнення корпоративних прав у особи.

Вступ до господарського товариства є підставою виникнення особистої участі в ньому. Проте для виникнення майнової участі самого лише вступу недостатньо, оскільки вона виникає внаслідок іншого юридичного факту – внесення вкладу до статутного капіталу господарського товариства [5, с. 26]. В свою чергу, відповідно до ст. 100 ЦК України, право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі.

Відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону України «Про господарські товариства» (далі – Закон) вкладом до статутного капіталу господарського товариства можуть бути гроші, цінні папери, інші речі або майнові чи інші відчужувані права, що мають грошову оцінку. Якщо один з подружжя для

внесення до статутного капіталу товариства використовує майно, яке є його особистою приватною власністю, то згідно зі ст. 58 СК України всі права щодо цього майна та доходи, що будуть одержані ним від товариства, будуть його особистою приватною власністю. Якщо ж вклад був зроблений за рахунок спільного майна подружжя, то не є чітко визначеним його правовий режим та розподіл корпоративних прав, які виникають після внесення вкладу до статутного фонду.

Коли стоїть питання про належність корпоративних прав певним особам, то загальний аналіз норм законодавства свідчить, що корпоративними правами наділяється та особа, ім'я якої реєструється як учасника або засновника підприємства. Зокрема, про це свідчать статті 87, 88 ЦК України. Наприклад, для створення юридичної особи її учасники (засновники) розробляють установчі документи, які викладаються письмово і підписуються усіма учасниками (засновниками), якщо законом не встановлено інший порядок їх затвердження. Альтернативи тут не існує. Тобто у створенні підприємства беруть участь його конкретизовані засновники.

Проблема визначення належності корпоративних прав ускладнюється подвійністю відносин, які складаються, з одного боку, між господарським товариством та його учасником, та між цим же учасником та його дружиною або чоловіком з іншого боку. В цьому випадку сімейно-правові відносини чоловіка та дружини ніяк не співвідносяться з корпоративними відносинами одного з подружжя, який є учасником господарського товариства, та самим товариством. В даному питанні доречно звернути увагу на досвід найближчої нам країни-сусіда – Росії. Відповідно до ст. 34 Сімейного кодексу РФ цінні папери, частки в статутному капіталі господарських товариств належать до спільного сумісного майна подружжя [2].

При вирішенні даного питання слід враховувати, що замість свого вкладу учасник товариства набуває корпоративних прав, які складають сукупність майнових (право на участь в розділі прибутку товариства, на одержання майна в разі ліквідації товариства та інше) і особистих немайнових (наприклад, право участі в управлінні товариством) прав. Через те, що до об'єктів права спільної сумісної власності подружжя ст. 61 Сімейного кодексу відносить лише майно (тобто речі, майнові права і обов'язки), то є підстави зробити висновок, що немайна складова корпоративних прав не може належати подружжю на правах спільної власності. В даному аспекті доречно навести тезу В.М. Кравчука про те, що

«корпоративні права є подільними за обсягом і неподільними за змістом» [6, с. 261]. Вони можуть поділятися на окремі елементи, які в свою чергу, не можуть розглядатися як самостійний об'єкт правовідносин. Тому можна стверджувати, що як особисті, так і майнові права, що витікають з корпоративних прав учасників господарського товариства, у повному обсязі можуть належати лише тому з подружжя, який є учасником цього товариства [2, с. 200].

Тож можна зробити висновок, що корпоративні права, як такі, не можуть належати подружжю на праві спільної сумісної власності. Корпоративні права належать одному з подружжя – учаснику господарського товариства. Проте це не може означати, що той з подружжя, хто не є учасником господарського товариства, позбавляється будь-яких прав на майно, яке було передане учасником товариства до статутного фонду за рахунок спільного майна, бо ці права обумовлені часткою в статутному капіталі.

Ця частка також належить одному з подружжя – учаснику господарського товариства. Але вона сформована за рахунок вкладу, внесеного цим учасником із спільного майна подружжя. Тому першоджерело формування частки обумовлює її правовий режим [7, с. 34].

Наступним питанням, яке ми хотіли б окреслити у своєму дослідженні є оподаткування успадкованих корпоративних прав.

Оскільки процес спадкування корпоративних прав здійснюється у нотаріальному порядку, доцільно звернути увагу на те, що ні в Законі України «Про нотаріат», ні в Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України безпосереднього вживання терміна «корпоративне право» немає, а тому практично жоден нотаріус не здатен досконало оформити перехід корпоративного права як комплексної правомочності від спадкодавця до його правонаступників. Однак законодавством не заборонено передавати такі права спадкоємцям, тому потенційно такий перехід є можливим і реальним. Із вчиненням таких дій особа повинна сплачувати податок з таких успадкованих корпоративних прав. Однак із наявністю прогалин у господарському та податковому праві виникають проблеми, пов'язані з окресленим питанням.

З метою оподаткування об'єкти спадщини поділяються на:

- об'єкти нерухомого майна;
- об'єкти рухомого майна;

- об'єкти комерційної власності, а саме цінні папери (крім депозитного й іпотечного сертифікатів), корпоративне право, власність на об'єкт бізнесу, тобто власність на цілісний майновий комплекс, інтелектуальну власність чи право на одержання доходу з неї;
- суми страхового відшкодування (виплати);
- кошти (наявні, безготівкові, депозитні, іпотечні сертифікати).

Таким чином, корпоративні права належать до комерційної власності, а щодо комерційної власності здійснюється оподаткування з доходів фізичних осіб.

Як відомо, придбання інвестиційного активу – це й операції, пов'язані з внесенням платником податку коштів або майна до статутного фонду юридичної особи – резидента в обмін на емітовані ним корпоративні права.

До складу загального річного оподатковуваного доходу платника податку включається позитивне значення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами за наслідками такого звітного року.

Загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами визначається як сума інвестиційних прибутків, отриманих платником податку протягом звітного року, зменшена на суму інвестиційних збитків, понесених платником податку протягом такого року.

Якщо загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами має від'ємне значення, то його сума переноситься у зменшення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами наступних років до його повного погашення. Об'єкти спадщини оподатковуються:

- при отриманні спадщини спадкоємцями, що є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення, – за нульовою ставкою податку до будь-якого об'єкта спадщини;
- при отриманні спадщини спадкоємцями, що не є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення, – за ставкою податку до будь-якого об'єкта спадщини;
- при отриманні спадщини будь-яким спадкоємцем від спадкодавця-нерезидента – за ставкою податку до будь-якого об'єкта спадщини.

Особами, відповідальними за сплату (перерахування) податку до бюджету, є спадкоємці, які отримали спадщину. Дохід у вигляді вартості успадкованого майна (кошти, майно, майнові чи немайнові права) у межах, що підлягає оподаткуванню, включається до складу загального річного

доходу платника податку і відображається ним у річній податковій декларації про майновий стан і доходи (податковій декларації).

Подання податкової декларації та сплата податку із зазначеного доходу здійснюються згідно із законодавством.

Нотаріус зобов'язаний надіслати інформацію про видачу свідоцтв про право на спадщину податковому органу у строки, встановлені для податкового кварталу.

Не підлягають оподаткуванню доходи як кошти або майно (майнові чи немайнові права), подаровані одним членом подружжя іншому, у межах їх частини спільної часткової чи спільної сумісної власності, а також батьками дітям, у тому числі зачатим за життя та народженим після, і дітьми батькам, у межах їх частини спільної часткової власності згідно із законом.

Підводячи підсумок, слід звернути увагу на те, що нинішнє законодавство не є досконалим у вирішенні питань щодо оподаткування успадкованих корпоративних прав. На нашу думку, перш за все необхідно позбутися прогалин у законодавстві про регулювання корпоративних відносин загалом, а тоді спростити систему оподаткування корпоративних прав з метою зробити їх доступними для громадян.

Останнім питанням, якому хотілося б приділити увагу, є питання про спільну сумісну власність подружжя, в тому числі і корпоративні права подружжя, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах.

Так, новелою СК 2004 р. є поширення положень про спільну сумісну власність подружжя на майно жінки та чоловіка, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах, тобто проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Майно, набуте цими особами під час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, і на нього поширюються положення гл. 8 СК України. Однак ця норма СК України спричиняє ряд суперечностей. Так, норма ст. 74 СК України, на думку Г. Л. Миронової, є найсуперечливішою новелою Кодексу, і хоча вбачається прогресивним кроком, своєрідною відповіддю на запит часу, але скоріше за все вона є міною уповільненої дії та невдовзі стане головним болем судів, на які навалиться шквал проблем у зв'язку з її застосуванням [6]. Крім того, як слушно зауважує Ю. С. Червоний, наведені положення СК України суперечать правилам ч. 2 ст. 21 СК України, які встановлюють, що проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без шлюбу не є підставою для виникнення прав та обов'язків подружжя. Крім того, не зазначена й тривалість спільного проживання фактичних дружини та чоловіка, що

ускладнює застосування ст. 74 СК України на практиці [7]. Такі висновки авторів є цілком виправданими, адже відсутність чіткого врегулювання відносин фактичного подружжя в майбутньому спричинятиме порушення їх майнових, а, отже, і особистих немайнових прав.

Таким чином, підбиваючи загальні підсумки відзначимо, що питання корпоративних прав подружжя є досить складним, і на даному етапі не має чіткого законодавчого врегулювання. Аналіз чинного законодавства, правозастовної практики надає підстави зробити висновок, що корпоративні права подружжя є неподільними та в повному обсязі можуть належати тільки одному з подружжя. Наявність корпоративних прав у одного з подружжя означає, що йому належить право на частку в статутному капіталі господарського товариства або він є власником акцій акціонерного товариства. Питання оподаткування корпоративних прав пов'язане зі значними прогалинами у вітчизняному законодавстві, тому є необхідність уточнення об'єктів оподаткування, ставок і самої процедури сплати. Питання про спільну сумісну власність подружжя, в тому числі і корпоративні права подружжя, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах залишається не врегульованим у сімейному законодавстві, тому перспективи подальших досліджень можуть бути спрямовані на з'ясування окреслених проблем.

Список літератури:

1. Сімейне право України: Підручник / За ред. Гопанчука В.С. – К.: Істина, 2002. – 304 с.
2. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. І.В. Жилінкової. – Х.: Ксилон, 2008. – 855 с.
3. Жилінкова І.В. Корпоративні права осіб з подружнім статусом / І.В. Жилінкова // Проблеми здійснення та захисту корпоративних прав: Збірник тез наукових повідомлень учасників (м. Херсон, 31 жовтня – 01 листопада 2008 року): Науково-практичний круглий стіл / Ред.кол. В.В. Луць, І.Е. Берестова.–К., 2009. – С. 17-24.
4. Кравчук В.М. Вступ до товариства як підстава виникнення корпоративних правовідносин / В. М. Кравчук // Актуальні питання цивільного та господарського права. – 2009. – №3. – С. 26-29.
5. Спасибо-Фатеева І.В. Право спільної власності подружжя на частку в статутному капіталі господарського товариства: «за» і «проти» / І.В. Спасибо-Фатеева // Мала енциклопедія нотаріуса – 2008. – № 6. – С. 31-38.

6. Слепакова А.В. Правоотношения собственности супругов: Монография / А.В. Слепакова. – М., 2005. – 444 с.
7. Научно-практический комментарий Семейного кодекса Украины / Под ред. Ю.С. Червоного. – К.: Истина, 2003. – 515 с.
8. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.
9. Про практику застосування судами законодавства при розгляді справ про право на шлюб, розірвання шлюбу, визнання його недійсним та поділ спільного майна подружжя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 21.12.2007 р. № 11 // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 1. – С. 3-10.

УДК 343. 125

Федченко В.М., к.ю.н., доцент,

КЕІ ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Павлова Н.В., к.ю.н., Криворізький факультет ДДУВС

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ТА ЙОГО ЗАТРИМАННЯ

19 листопада 2012 року новий КПК України вступив у дію. Вказана редакція КПК виписана у якісно новій формі, порівняно з тим процесом, який мав місце за попереднім кодексом. Новий КПК став «революційним» у багатьох своїх процесуальних положеннях. У ньому знайшли відображення новели що, раніше не були відомі кримінально-процесуальному законодавству України. У новому КПК вдалося в значній мірі усунути законодавчі прогалини та недоліки процесуального регулювання, які мали місце у попередньому КПК, однак окремі його положення, які законодавцем викладені зовсім в новій редакції «новели» заслуговують на відповідний юридично-правовий аналіз.

За загальними вимогами, що викладені у новому КПК застосування запобіжних заходів (забезпечення кримінального провадження) може здійснюватися лише з дозволу судді, суду. Однак, є і ряд виключень з цього правила. Тому, в цій статті буде проаналізовано положення за яким затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, як один із запобіжних заходів забезпечення кримінального провадження може застосовуватися і без ухвали слідчого судді, суду.

Про актуальність вказаного питання свідчить і значна кількість публікацій науковців процесуалістів, які раніше вже досліджували запобіжні